

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI LAKÁS:

Széchenyi-téren, a hídkaputól kimenet balra a 26. szám alatti ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint 3-szor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton dében. Ára évfolyamra 3 ft. o. é.

Hirdetési ár: 5 hasábos sorért 1-ör 7 kr., 2-ör 6 kr., 3-ör 5 kr. o. é. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeletik.

A „nyitási” cikkek sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Előfizetési díj

K. KÖZLÖNY

ápril-juniusi folyamára.

Egészévre . . . 12 forint.
Félévre . . . 6 „
Évfolyamra . . . 3 „

Az előfizetési pénz kiadó Stein János középutcai könyvkereskedésébe küldendő, hol a megrendelt példány pontos megküldéséről intézkedve van.

Az inség s a „Hermannstädter Ztg.”

(B.) E tárgyra vonatkozólag, egy jellemző cikk jelent meg a „Hermannstädter Zeitung” idei 68-ik számában.

Megvalljuk a nevezett cikk későre akadt kezünkbe, csak akkor, a midőn mások figyelmeztettek reá, minek oka az, mert e lapot ritkán szoktuk kezünkbe venni, miután az rendszerint tele van alaptalan invectivákkal mindazok ellen, kik elég bátrak ennek tudós szerkesztőjével ellenkező vélekedésben lenni s mi részünkről valamint alapos eszmecserében gyönyörködünk, ugyan nem találunk semmi örömet egy alaptalan gyanúsítások tóra olvasásában. Polemisálni ugyan most sincs se kedvünk, se időnk; de az idézett cikk jellemével megismertetni az olvasó közönséget s a dolog valóságát felfejteni szükségesnek tartjuk, főleg miután a „Herm. Ztg.” némi hivatalos szinzel bir s ennél fogva könnyen félre vezethető az illetőket s a felebaráti szeretet magasztos eszméjében gyökerező adakozási hajlamot csökkenthetné.

Legelőbb lovag Grocholski támadja meg a cikket, hogyan merete a Galiczia felső vidékein uralgó éhség-typhus tárgyában interpellálni a birodalmi tanácsot, s azt állítja, hogy e betegség nem volt megtalálható.

Mi a galicziai körülményeket teljességgel nem ismerjük s lelkünkben örvendünk, ha ott semmi ilyenü betegségűl vagy inségtől nem lehet tartani, de miután látjuk, hogy a „Herm. Ztg.” itt a hazában levő inséget is kicsinyítő üvegen át nézi, s miután tapasztalathoz tudjuk, hogy a tavalyihoz hasonló nedves évek igen mostohán szoktak kiütni a magasabban fekvő vidékekre nézve, nem mernők a Grocholski lovag interpellatioját láthatlan alaptalannak nyilvánítani.

A „Herm. Ztg.” ugyanis nálunk is semmi vagy igen csekély bajt lát, pedig a tényállás a következő:

Nem lehet ugyan mondani, hogy a tavalyi rossz minőségű gabona különösen török-búza élvezete már csoportos áldozatokat ragadott volna magával, de az orvosi vizsgálódások alapján bebizonyított tény, hogy ilyenü betegség nálunk is főleg a mezőségek több helyeken mutatkozik, sőt napról napra harapódzik. Mi ezt tudjuk, pedig Isten kegyelméből sem hivatalban, sem kormánylap szerkesztők nem vagyunk.

Most sorban jön egy megtámadás báró Kemény György ellen, s azt mondja cikkíró, hogy: „Egy báró Kemény Erdélyben hasonlólag éhhalt, szükségét jövendől; de még senki se halt meg éhen, s mégis két milliót követel a birodalom pénztárából, de a melyet ne a rendes kormányközégek vegyének kezükbe, hanem ő és elvrokoni.

Nem vagyunk felhá a nemes báró mellett felszólalni, de sokan, kiknek nincs okunk a tény állását palástolni, sőt azt tenni károsnak tartanók, fájdalommal vagyunk kénytelenek az inség létezését elismerni, s azt hisszük, hogy a bajon most az ideje megelőzőleg segíteni, nem pedig utólagosan, a mikor már ezerek estek áldozatul, mert a holtakat még maga a „Herm. Ztg.” sem lesz képes feltámasztani, s azzal, hogy a báró egy hírlapi cikkében segélyre hívja fel a kormányt, még nincs senki jogosítva őt nemtelen célokkal gyanúsítani, s még a sem ok a gyanúsításra, hogy a báró a jelen sürgős esetben nem a lassu bureaucraticus rendszert látja jónak alkalmazni, vagy hogy a kormány által segélyképpen nyújtandó kölcsön felett ellenörködést javasol, mert hiszen

a kormány is teszen és tett lépéseket a baj constatirozására, s igen gyakran, a midőn ily esetek fordultak elő, a hivatalnokokon kívül másokat is, sőt egész magánosokból állított bizottmányokat is használt fel, a kellő ellenörködés s gyors intézkedés tekintetéből. Ennél többet pedig a báró nem mond cikkekben.

Im mily lovagias a „Herm. Ztg.” eljárása a báróval szemben.

Ezután a cikk egész rohamát a gazdasági egyesület ellen intézi s ezeket mondja: „A kolozsvári gazdasági egyesület egy működik, mintha egy oly országos hatóság volna, melynek feladata egy uralkodó inséget csillapítani. Természetesen kezében van az ehhez szükséges anyagi erő. Tánccz- s másnemű estélyek tartását rendeli meg, s megparancsolja, hogy az ebből bejövő pénz rendelkezése alá beszozáltassék.”

Mennyi gyanúsítás, mennyi insinuatío ily kevés szavakban.

De lássuk a tényállást. A gazdasági egyesület éppen azért—mit cikkíró gunyorosan hoz fel,—mert tudta, miszerint nincsenek kezében a megkivántató eszközök az inség megszüntetésére, egy fölterjesztést tett a kormányhoz, melyben a gazda közönség tudomásából s más hiteles forrásokból merített meggyőződése alapján felfejtette a tényállást. Ezen kívül a vidéken lakó tagjai útján adakozásra, tánccz s másnemű mulatságoknak rendezésére szólította fel a birtokosokat.

Van-e az egyesületnek eljárásában csak árnyéka is annak, mintha az hatását meghaladó körökben akarna mozogni, van-e helye oly aljas célzattal vádnak, mintha ez intézet vagy annak egyes tagjai politikai célok kivételére akarnák felhasználni befolyásukat a nyomor napjaiban. Nem kötelességét teljesítette-e a gazdasági egyesület, azon tétel, mely az uralkodó jóváhagyásából áll fenn, s melylyel a fenálló kormány a gazdasági tárgyokban folytonos érintkezésben tartja magát, s melyet azon bizottmányban, melyet a magyarországi inség alkalmával kinevezett, két az egyet által szabadon választott tag által képviseltetett.

Arról azonban senki se tehet, hogy a gazdasági egyesület más szemüvegen látja a dolgot, mint a „Herm. Ztg.” szerkesztője, ki jó adag segélypénzzel zsebében, ha kötelességszabta hírlapi cikkét megírta, terített asztalra talál Szeben minden vendéglőjében, hol étvágyát s szomját teljesleg kielégítheti, s kevésbbé jöven érintkezésbe a néppel, részint nem látja, részint nem akarja látni a nép nyomorát. De nem úgy vannak a gazdasággal foglalkozó honfiak, kik szemmel látott tanui a betegségek, sőt a halálesetek szaporodásának, ezek tudják, hogy a nép jelenleg kevesebbet örül, tehát még a rossz-ból is kevesebbet fogyaszt mint máskor. A gazdasági egyesület kísérletek után tudja, hogy a tavalyi török-búza nem csiraképes. Valjon ezt megkísérteni s fölterjeszteni is politikai büni volt, s majd csak akkor kellett volna azt tenni, mikor a vetés idején tul vagyunk, vagy talán mikor a „Herm. Ztg.” megadja reá az engedélyt?

A tavalyi török-búza egészségtelensége bebizonyítására, im egy példa. Egyike gazdáink közül abból puliszkát főzetett s az ehetetlen volt. A disznóknak adatta s azoknak sem nagyon izlett. Mit tett volna egy szegény földmives, kinek nincs több tal étel asztalán? Megette volna s megbetegedett volna családostul. Vagy azt, hogy megtörtént, csak mondani is forradalmi tény?

Nézetünk az emberiség iránti kötelmeinkről is más mint a „Hermannstädter Zeitungé.” Mi azt hisszük, ily körülmények közt tenni kell mindenkinek a mennyit tehet, ha egyetlen szenvedő család könyűit is letörölhetjük, jól esik, s meg vagyunk győződve, hogy már ezáltal többet tettünk, mint a „Herm. Ztg.”, s azon elvrokonai, kik a midőn a kormányzék adakozásra szólította fel a magyarországi szűkölködők irányában, azt bő termésök mellett megtagadták.

A mi a mulatságok, s más utoni segélygyűjtést illeti. Azt hisszük, hogy az első eset a mikor azt valakinek, annál inkább egy gazdasági egyesületnek valaki rossz néven veszi, s határozottan kételkedünk, sőt

nem is hisszük, hogy a kormány a „Herm. Ztg.” e nézetében osztoznék.

Egy helyt a cikk folytán e szavak vannak: „Mindeniütt inség és sárga halál! de a vasuton senki sem akar dolgozni.

Még jó, hogy azt is nem rója fel hibául a gazdasági egyesületnek, hiszen éppen oly alaposan mondhatná, mint egyebet mondott, hogy ez a gazdasági egyesület, vagy a báró Kemény György s elvrokonai működése, kik a szebeni vonal megkészülést akarják gátolni. Azonban most jobbnak látja annak bebizonyítására felhozni, hogy nincs az országban szükség, pedig tudhatná, ha akarná, hogy a vasut körüli munkások hiánya onnan ered, mivel a munkásokat igen drágán látják el eledellel, s ezért mindamellett, hogy azok jó fizetésben alkuszunk ki, kevés vagy semmi sem marad meg munkájok után. De hogy munkát keres a nép, s szükség van, bizonyosága a székelyeknek az Oláhfejedelemségbe az eddiginél nagyobb tömegbeni bevándorlása. Elhiszzük cikkeiből ítélve, hogy a „H. Ztg.” nem sokat törődik a székelyek inségén, de a kormánynak bizonyosan nincs érdekében sem a székelyek, sem más népfajok kivándorlása, elszegényedése.

Még azt is rossz néven veszi a „Herm. Zeitung”, hogy „18 tordamegyei helység folyamodott a birodalmi tanácshoz segélyért.” Hiszzük, mert ez legbiztosabban constatirozka a baj létezését, mert e helységek, román helységek, következőleg maga a „H. Ztg.” sem foghatja a kolozsvári gazdasági egyesületre, vagy az általa annyiszor emlegetett, de sehol nem létező clubra, ezeknek lépését. A szükség kényszerítette őket.

Azt is mondja a többször idézett cikk, hogy: „Mindenfél az adó elhordozhatlanságáról beszélnek. Azonban majd az egyik, majd a másik ország számára milliókat követelnek. A mint látszik, azon nézetben vannak, mintha az állam kincstára kifogyatlan volna, s annak nem annyira a kormányzat költségeit, s más szükségéit kellene fedezni, mint az inségeket enyhíteni.”

Sok terü nehézkedik kétségen kívül, s sok kötelesség az állam s a kormány vállaira, de a társaságba állás fogalmából alig ha tudná bizonyítani a „Herm. Ztg.”, hogy az államnak nem első rangú kötelessége a rendkívüli inségek esetében segítségül lenni a szenvedőknek, s még kevésbbé volna képes a cikkekben felhozott erősegekkel bebizonyítani, miszerint nem felebaráti kötelességünket teljesítjük, a midőn az inségben szenvedők részére gyűjtünk.

Egy passzusban végre elismeri, hogy van szükség több, mint kellene, de a kormány gondoskodik a hol kell. Erről meg vagyunk győződve, s a kormányt e fáradozásában nem akadályozni, hanem elősegíteni kívánjuk.

Mind tovább folytatja a gyanúsítást, míg végre int bennünket: „vigyázzunk, mert az emberiségért az újságokban, a tánccz- és zenetermekben kifejtett szerfeletti tevékenységünk azon gyanuba hoz, hogy a nyomorból politikai tőkét akarunk csinálni.”

Hogy a „Herm. Ztg.” ily gyanúsításokat szor ellenünkbe, azt értjük, s több ízben tapasztaltuk, de hogy egy kormány szinezettel bíró lapba, egy törvényesen fenálló egyesület ellen, hogy mi módon csuszhatnak be ily kitételek, s az inség, a nép nyomora, hogy tárgyalathatik ily alakban, azt nem értjük.

Azonban, mi nyugodt lelkiismerettel haladunk ezután is a téren, melyen megindultunk, teszünk az inségekért a mennyi tőlünk telik, minden bárminemű kártérítés, vagy nyereség reménye s követelése nélkül, daczára a „Hermannstädter Zeitung” alaptalan gyanúsításainak, kifakadásainak.

A ministerválság.

Nem régen mondá egyik bécsi lap, hogy az árny rendesen megelőzi a valót, s a ministerválság előhíre könnyen meghozhatja magát a válságot. Valóban e válsághoz a Schmerling ministerium naponta közelebb jut.

A martius 27-ki bir. tanács ülésben a kormánypart nagy vereséget szenvedett. Ez abból eredett, hogy a mart. 22-diki ülésben a ministerium kivivta, miképp az előbbi pénzügyi bizottság helyett, melylyel a kormánynak annyi vesződsége volt, egy újabb válszassék az 1866-ki budget megvizsgá-

lására. Ezen kívánatra a Reichsrath kedvezőleg határozott, volt is ujongás a félhivatalos lapok hasábjain, s az „Öst. Ztg.” elragadtatva beszélt azon elégtételről, hogy a ház többsége a kormány részén áll az oppositio ellen. De csak öt napig tartott a csatlódás. 27-kén megválaszták a bizottmányt s az még ellenzéki lett az előbbinél. Belőle a kormány hivebbjei kihagyattak. Még a bukovi-naiak is az oppositio mellett szavaztak, csak az oláhok és szászok maradtak rendületlen hivek, az egy Schuler Libloy uron kívül, a ki bizonynyal előre érzi a változást, s nagy ügyességgel átcsapott az ellenzék táborába, a miért is gratulálunk. Irják a lapok, hogy a magyar kancellariánál is nagy a megdöbbenés. Maga a szavazás a kormány nagy hátrányára ütött ki, 175 szavazó volt. Az urnából kihúzott 33 bizottsági tag közül 24 az ellenzék sorából választottat.

E választást a lapokban nagy izgalom követte. A „Vaterland” ezt egyenesen bizalmatlansági szavazatnaknyi lvánítja, s mely másod irányban Lasser és Plener ministerek ellen van intézve, de leginkább sújtja az államministert, ki úgy tekintet magát, mint a Reichsrath teremtőjét. Előterbe nyomul az új ministeri combinatio gróf Belcredi nevével. Ezen ur nagyobb diplomatiái szerepet nem játszván, nem tudjuk, melyik párthoz tartozik. Ugy látszik azonban, hogy a magyar aristocratáktól nem idegen, s ezt csak onnan gondoljuk, hogy az új ministeri combinatio-ban magyar főurakról is van szó.

A közvélemény feltünő hullámzása mellett fokozza az izgalmat, hanem egyuttal határozottabban szinezi a dolgok állását azon értekezlet, mely szombaton az államminister-nél tartatott, s melynek lefolyásáról ezt írják a lapok:

Az értekezleten mintegy 70—80 követ volt jelen, s nem csupán a ministeri párthoz tartozók, hanem külön-féle pártbeliek a szélső baloldal kivételével. A ministerek közül Schmerlingen kívül jelen voltak gróf Mensdorf, Plener és Hein. Az értekezlet ezélya volt megállapodást eszközölni a közelgő budget-vitára nézve.

Schmerling lovag kijelölte a kormányi álláspontot, melyt a budget-vitában elfoglalni szándékozik. A kormány kénytelen a budget-válszabban tett előterjesztéseire ragaszkodni. Ez nem zárja ki azt, hogy a tárgyalás folyamában egyes positiokra nézve egyetértés létrehozása céloztassék. Hanem azt előre ki kell jelentenie, hogy a kormány nagyobb törlésbe, mint az általa szándékolott 20 millió, semmi esetre sem egyezhet bele. Ha a ház ennél nagyobb törlésekbe bocsátkoznék, a kormány nem volna azon helyzetben, hogy ily leszállított budget-tel az ügyeket tovább kezelhesse.

Az államminister után Dr. Kaiser emelt szót. Véleménye szerint itt nincs helye a budget egyes positióba ereszkedni. Csak egész általánosságban akarja nézetét kifejezni. Ha a kormány az állam-költségvetés eredeti positiói mellett akar megállapodni, szóló meggyőződése szerint, minoritásban fog maradni a házban. Az államminister további szavaira megjegyzi szóló, hogy nem tartja helyesnek a budget minden egyes positiójából pártkérdést csinálni, s a kormány számára abból bizalmi vagy bizalmatlansági manifestatiót alakítani. Szóló a követek kötelességének tartja a birodalom jelenlegi helyzetében a lehető legnagyobb törléseket tenni, nem törődve a következményekkel, melyek abból eredhetnek.

Báró Tinti sajnálja, hogy a kormány nem akar továbbmenő törlésekbe egyezni; sajnálja továbbá a következményeket, melyeket az államminister az egység létre nem jöttének esetében kilátásba helyeztet. Reméli azonban, hogy a ministerium határozata még nem változhatlan. Nézte szerint az egyes etat-kan nagyobb leszállítások eszközölhetők, mint a ministerium által kijelölt törlések. Főleg áll ez a hadügyi budgetre nézve.

Schuler-Libloy szemére veti a kormányt, hogy nem járt el erélyesen az alkotmány keresztülvitelében. A kormány lanyhaságának látása arra bírja szóló, hogy a ház bal oldalához csatlakozzék. Az előtte szólók nézeteivel teljesen egyetért.

Gróf Vrints azon véleményét fejezi ki, hogy ha a kormány támogatta volna öt első indítványa alkalmával, mindjárt s rögtön előállt volna a csak később megengedett reductiókkal, indítványaának sikeres eredménye lett volna. Még többen is szóltak, s mind sajnálatukat fejezték ki a kormány elhatározása fölött. B. Pratobera kijelenté, hogy a

kormány számára nagyon meg fogná könnyíteni a budget tárgyalását, ha a 13. §. kérdésében lehetőleg gyorsan a ház óhajtaival egyezően nyilatkozik.

Erre az államminiszter viszonzá: A kormány a fölrítai vita alkalmával kijelölte azon utat, melyet az alkotmány kerestívitelében követni akar. A mi a 13. §-t illeti, a kormány szigorúan lelkiismeretes kötelessége szerint jár el. A budgetet illetőleg a kormány kénytelen a mellett maradni, a mit már elébb mondott; a kormány a lehetőség legszélső határáig ment. Rosz véleménynyel lehetnének róla, ha az adott nyilatkozatok után még nagyobb reduciókba belégyezhetne. „Meglét, hogy más kezek, ügyesb kezelők ezt eszközölhetik; a jelenlegi miniszterek nem látják azt lehetségesnek. Ha a birodalmi tanács nagyobb törléseket határoz, a miniszterek arra látják magukat indíttatva, hogy ő Feltségét megkérjék, rendelkezék a továbbiakról bücsesége szerint.

E nyílt és határozott nyilatkozat mély benyomást tett minden jelenlévőre. A további vita megszünt, és az értekezlet eloszlott.

Kül- és belföldi levelezés.

London, mart. 17. (Folytatása és vége.)

Vannak oly iskolák is, hol felnövekedteket tanítanak. Sehol sem táru az azonban oly látvány az idegen szemek elé, mint az ugynevezett asylumokban. Itt, csak itt találkozzunk igazán egyfelől az ijeszítő nyomor kétségbeesítő, más felől az emberi jobb természetben való hit és bizalom felemelő képével. Oly helyek ezek, szives olvasó, melyeket szerető emberbarátok társulata tart azon sok ezerre menő szerencsétlenek számára, kiknek igazán nincs hová fejüket lehajtaniok. Ezen menhelyekbe vonul az erős havas hideg téli éjszakákra mindaz a nyomor, mely oly szembetűnő ellentétet képez London fényes utcáival, fényes lakóival. Egy pár pennyért kapnak meleg szobát, egy csésze théát, kenyéret, ágyat, ezernél is tíz, rongyaik összeaggatása végett. Külön vannak a férfiak, nők és gyermekek. Mint testők, úgy lelkek feltűdítéséről is gondoskodnak. Szerencsésebb, jobb módú s még jobb szívű nők és férfiak csoportosan jelennek meg, hogy a vallás szelidítő és vigasztaló elveit ez Istenházaiban soha nem volt szerencsétlenek félig elvadult, elfásult szívébe ültessék. Soha sem voltam életemben úgy meghatva, mint egy ily helyen látni nőket elfoglalozni a tanítás, oktatás és vigasztalás menyeyi hangjaival ajkaikon. Nőket, kik talán pár órával előbb india kincselvonták magokra valamelyik park sétálóinak figyelmét. Oh az angolok roppant befolyásáról, tevékenységéről minden lépés nyomon meggyőződünk, velük mindenütt találkozunk. Tudományos és vallásos felolvasásokon, meetingeken, mint a melyeknek száma határtalan, éppen oly számosan jelennek meg, mint a férfiak, magával vive az apa fiát, az anya leányát. Vegyük kezünkbe akármely jótékony társulat évi reportját s bámulva látjuk, hogy nők, sőt leányok is mily tetemes összeggel járulnak a szent és nemes célok előmozdításához. Ha eljő valaha az az idő, hogy

a Covent Garden, British muzeum stb. műkincseit egy kutatják ki a romok alól, s úgy hordják egy újabb nagy nemzet fővárosába, mint ma ide a régi Görögország és Róma emlékeit, a mitől egyebiránt nincs mit félni, mig oly szent lesz a családi (üzely, oly féltett és becsült kincs az erkölcs, mint ma, de ha mégis eljőne, a charthogoi nők méltó társakat kapnak az angolokban.

Rémítő a nép legelső osztályának helyzete, tagadni nem lehet. Amde e baj — mikroszkopi kicsinységben talán az ittenibez képest, de azért még is csak fellelhető egyebütt is. Kolozsvár csak egy porszem, egy kis sugó lyuk Londonhoz, e nagy színházhoz képest, hol a fiákeresek száma is 40 ezerre megy, és még is vajjon nem találnak-e az ottani nemeskeblű hölgyek, az angolok méltó társnői-egylete elég könnyet, mely letörésre elég sebet, mely bekötözésre vár. Számos magán jótékony intézetek és farsulatok is vannak a baj orvoslására, s hogy mit áldoznak ezek, elég legyen példának a sok közül csak azt felhozni, hogy egy meetingen közelebről 1700 font sterlinget (17,000 frnt) adakoztak 150-en egy beteg gyermek-kórházra. Erre talán mégsem illenek az ilyforma felkiáltás „Áldozatok bogarat, s azt a haza nézze tuloknak.”

A meeting tartás oly középszerűség dolog itt, mint volt hajdan nálunk a prótestálás. Minden közügyet itt vitatnak meg. Ez a nagy tervek, és nagy tettek szülő- és teremtő fészke. A társulati szellem át hat a társadalom minden osztályán, még a mesterinas is alig várja szombat estét, hogy saját meetingjébe mehessen. Szívet, lelket megható gyönyörű szónoklatokat lehet itt hallani. Állításom valószínűsége csak a nyelvet nem értő kétkedhetik. Nem is kísérem meggyőzni; mert régi példabeszéd: hogy a vaknak hiába magyarázzák a napfényességét. A mindennapi gyakorlat és példa, valamint az ó-s új kori remek írók gondos tanulmányozása az itteni fiatal nemzedék szónoklattani oktatója. Valaba nálunk is így volt, így mondják az öregek, de mi itt ellagytunk az angolokat... A mit a meetingben elhatároznak, azt gyorsan követi a kivitel, mert van pénz. Igen pénz; a mit némelyek annyira irigyelnek az angoloktól. De ugy van az, a mit magunknak szeretünk, azt másnak nem kívánjuk. Mernék fogadni, hogy az utazó, mialatt mérges jegyzeteket ír naplójába az angolok telhetetlen pénzvágya ellen, 5 ór 6 or is sobajta pillant ki az ablakon, s kikölt képpel várja a postát, mely pénzt hozandó telhetetlen vágya kielégítésére. A pénz ellen csak a zuglódik, a kinek nincs...

A következő eseményt méltónak tartom Erdély tudomására is eljuttatni. Magyarországon egy század óta él a hagyomány, hogy az oxfordi egyetemen két magyar prof. ifju számára alapítványt eszközölt egy szintén ott tanult Sinai Miklós nevű ref. ifju. Erről azonban semmi irott adat nem volt, sőt a Sinai otléte is kétséges. Balogh Ferencz — debreczeni volt senior — nemes fáradozásának sikerült a mult év végén s a jelen elején e százados homályt eloszlatni. Fáradozásában maga Derby lord is kitűnő szíveséggel segítette, de hála rá tette magát méltóvá különösen Dr Winter a st. John College praesidense, a ki roppant fáradságos nyomozódás után ráakadt a Sinai nevére a Bodleian könyvtár

jegyzőkönyvében, honnan kitalálk, hogy Sinai több ízben volt ott 1756. jun. 4-től 1757. mart. 25-ig, s neve után e jelző áll: Hungarus. De neve után nincs írva, hogy melyik College tagja (Oxfordon 24 egymástól független kollegium van) mig a többiek után oda van. Matrikulában sem találtaik a neve sehol; mindezekből Dr. Winter azt következteti, hogy Sinai nem volt az egyetem tagja. Balogh személyesen kiment Oxfordba, de az eredmény csak az, hogy ez oldalról semmi alapítvány nincs. A mi ez ügyben Erdélyt s különösen a reformáta egyházat érdekli az, hogy Dr. Winter ur egy a Sinai neve felfedezése előtt dec. 27-én Balognak írt levelében szóról szóra ezt írta: „A matriculatio-nalis jegyzőkönyvben egyetlen magyar neve sem található; de talán érdekes lesz — így folytatja — önöknek tudni, hogy a Wadham colleg jegyzőkönyvében következő beiktatás foglaltatik: „Maj. 18. 1743. Michael Niklebian Székelyhidi, Joh. fil. de Claudiopoli in Transylvania. 37. aetler fil. Tebát Székelyhidi ne lett volna magyar? kétségkívül az, habár a derék Winter ur kétkedni látszik is. Már fenebb említettem, hogy Erdély mily kevéssé ismeretes, ez is egy példa erre nézve. Hogy ki volt e hazánkfia, nem tudom, s hogy minő alapon, minő jögon tanult Oxfordon, az is merőben bizonytalan. A kutatás talán nem ártana. Valjon Bethlen Gábor nem tett-e alapítványt Oxfordon, melyet a százados feledékenység temetett el. A jeles képzettségű Balogh jelenleg Edinburghban van, honnan hosszasan künlét után visszatér Magyarországra.

Magyarok kevesen vannak itt. Azon kevesek többsége kereskedő. Bárcsak még többen jönének ide hazánk e pályát választott ifjai közül. Hol nyílik akkora tér a tanulásra, önkiképzésre mint itt, s hol igér több hasznot hazánkra nézve az ismeretség, egyenes összeköttetés mint itt? Mi sem fogunk a világtól örökre elzárva lenni. Hazánk kereskedelmi aknáit előbb vagy később megnyílnak a világkereskedelemnek; de ha mi előre nem készülünk, nem tanulunk, csak idegenek fogják hasznát venni, mi pedig szegényekké, még a mostaninál is szegényebbekké leszünk. Némi ösztönzésül szabadjon azt is felhoznom, hogy egy magyar fiu 3 év után egyik legnagyobb kereskedőház 3 dik elnöke s évi fizetése alkalmásint többre megy mint egy hazai kereskedésben. Egy másik magyar fiu ezelőtt 6 hóval jött Londonba, s már mint legelső fokú segédnek 80 font sterling fizetése van. Jól megjegyeztetni kérem azonban, hogy szigorú számot vessen magával, tudományával, mennyi nyelvbéli ismeretével a szerencsét próbálni szándékozó, mert különben rosz fába vágja a fejszét.

Egy itt járt hazánkfiától örömmel hallottuk, hogy a zürichi egyetemen 24 magyar fiu van. Hosszas levelem befejezéséül legyen szabad megemlítenem, hogy az itteni egyetemen is van még két hazámia u. m. Pulszky Gábor és Masjon Károly, a kik mérnökségre készülnek. Az utóbbi született angol ugyan, de mint pesti birtokos szülők fia büszkén mondja magát magyarnak.

Benezdői Gergely.

támaszáva teheti. Kétségkívül szerencsételte magát ama fölteleek által, melyeket a pápától kinyert, és a melyek soha a leghatalmasabb uralkodóknak sem valának megengedve, s feledé, hogy ez a lát-szólagos siker terveiken éppen meghiusulása vala; mert a mily mértékben külválasztotta az egyházat a legelső főpapjától s magát annak nyilvánosan az élére helyezte, oly mértékben törte szét azt a kapcsolatot, mely ez egyháznak befolyást szerzhett, s éppen oly mértékben szűnt meg ennek hatalma az emberek véleménye és lelkiismerete felett. Egy nyers és a nép által megvetett állameszköz leve ez, a mely csak arra való volt, hogy mesterének nagyra áhítózó céljait világ eleibe állítsa. Ennélfogva a francia püspökök általán véve vonakodtak is megtartani méltóságukat ez új egyházfő alatt, későbbek voltak számkivetésbe menni, hogy sem az egyház jogait feláldozzák, s egyházuk büzgöbbséggel között mély gyűlöletet hagytak hátra a concordatum ellen. Szerencse lett volna Napoleonra nézve, ha a pápát és az egyházat magunkra hagyta volna. Az által azonban, hogy a római pápát egyszer elismerte s céljaira felhasználta, azután újból meggyalázta és lealázta, elkeserítette a kereszténységnek egy nagy részét, az istentelenség bélyegét sőtötöte magára, s oly vallásos gyűlölséget keltett fel maga ellen, a mely teljes mértékben megtette a magáét az ő bukására nézve.

Egy más eszköz gyanánt, melyet Bonaparte kormányának erőssé és tekintélyessé tételére felhasználta, nyilvános építkezéseinek egyszerű voltát említhetjük meg, melyeket consulsága alatt kezdett meg, s trónralépte után is szakadatlanul folytatott. Ezek elvakították Franciaországot, s most is bámulatra ragadják az utazót. Ha ezeket történelmetől elválaszthatnók, s ha semmi egyéb nem élte volna tul őtet, a mi előttiük jellemzi, ekkor kétségkívül a jöltévő uralkodó czímével tisztelnék meg őtet; hanem minden egyebekkel kapcsolatban kevéssé vagy éppen nem is változtatják azt a fölöle való felfogásunkat, hogy ő egy minde- neket magához ragadó és elvtelen bitorló. Páris vala főképpen az a hely, melynek ez építkezések

Csik-Szereda, mártius végén.

Legyen szabad ez egyszer kivételileg a kronika kedvéért az itt haladó idő miként járásáról írni: Havunk bőviben van, hegyeink és völgyeinkből még ez év folytán egészen soha el nem olvadt; sőt e hó 15-én új erővel kezdve meg szabad működését, havazott egész 20-ka estvéig, minek következtében erdős helyeinken két, határaink és házaink közt pedig egy síges magoslakra ölte ki magát a hó, ennek folytán megint a lett, hogy f. hó 21-én reggel 18-, 22-kén pedig 21 reamur fokú hideg köszöntött be hozzánk. Sz. József napja után ilyen hideg? Bizony fagygni indul a világ, a természet az emberek hit-hidegségét akarja megbosszulni.

Mondok még csodábat is az időjárásról. Én itt a Hargita szomszédjában lakom, s pontosan fel szoktam jegyezni a naponai időjárás milyenségét; jegyzeteim világosan tartalmazzák, miszerint itt Csikban 18-dik hónapja, hogy mindenikben havazott, igen: 1863-ik év october 24-én havazott azon télen előbbszor nov. és dec. azután 1864 év minden hónapjaiban hó esett, ezt hihetetlennek mondja sok ember, s pedig ugy van, megtudom a napokafis nevezi, melyeken át a Hargita behavasult, s be többször szántóföldjeink is, ezért lett természetmennyeyek minden neme silány, gabonánk szeme szigorú, ezért az 1864-ki termés csak negyed része az 1863-ki áldásnak. Hogy 1865-ik év három hónapjaiban havazott, azt megbizsi mindenki, s így igaz, hogy Csikban 18 hónap óta láthatni havat.

Még valamit: Mind vártam, hogy a csik-széki r. l. ki igazában nem egyes embertől, de Albion hatalmas ágyuitól sem retten visszra, megírja a csik-széki újabb hirt; de mind eddig nem tévé, indítatva érzem tehát magamat, azt el nem hallgatni; de én csak úgy suttogva mondom el, mint az egykori ember, kitől midőn kérdezték: mit viszen eladni a városba? Halkan felelte: zabát, miért felel oly susogva kérdék odább? Azért mondá, mert ha lovaim meghallják a zab említést, egy topat sem mennek tovább, mig nem adok belőle. E hó 18-án foglalta vissza administratori székét Sz. A. ur, régi költők és újabbkori írók szép mondataival spēkelt beszédében, nagylelkű kereszténységének is nyílt jelét adta, mondván: Ellenségeimnek, vádlóimnak szívesen megbocsátok, eljárásokat visszatörlni nem kívánom. Csupán azt kötötte ki, hogy a sajtó ellen megkezdett perét, győzelemig fogja folytatni?! (Csak rajta!)

igazán Hargita-alyi.

Különfélek.

(Necrolog.) Királyi főkörmányszéki nyugalmazott tanácsos Füléi István és neje Páll Mária, magok s közelebbi rokonai nevében megtört szívvel jelentik, hogy egyetlen kedves gyermekök Füléi Ágnes hirtelen lefolyó tüdősorvadás következtében folyó év és hó 29-kén reggeli 5 órakor jobb létre átszenderült. Hült porai a boldogultnak, egy feletők tartandó rövid halotti ima után, folyó hó 31-én délutáni 4 órakor egész csendességben fognak az örök nyugalom helyére elhelyeztetni. Kolozsvárt, mart. 29-kén 1865.

szentelve valának; s teljességgel nem csodálkozhatunk, hogy ő, a ki általános uralomra tört, országa fővárosát emelni és ékesíteni törekedett. Általán véve bevett szokása a zsarnokoknak, hogy pazarul költsenek székvárosukra és kormányuk központi helyére. Franciaországban és a szárazföld más államaiban az utazók meg vannak lepetve és illetődve a kiáltó ellentét felett, mely a pompás főváros és az agyagházakból álló falvak, meg a jelentéktelen tartományok között létezik. Bonapartenak különös oka volt Páris szépitésére, mert „Páris Franciaország;” mint ez gyakran mondva volt, s a mint a nagy város hiúságának tömjénezett, az egész ország engedelmességét biztosította magának. Napoleonnak belső javításai alig érdemelnek említést, ha ezeknek befolyását egyéb nyilvános intézkedéseinek hatásával egybeahasonlítjuk. A katonaszedés, mely a földmíveléstől a legderékabb munkásokat elvonta, a szárazföldi zárendszert, mely minden kikötőt elzárt s országának kereskedését tönkre tette, annyira kiürítették és kimerítették Franciaországot, hogy azt az ő iparra vonatkozó mesterséges ösztönzése és fényes tervei éppen nem kárpótolhatták. Talán mindenek között a legbámulatosabb a simplonon átvezető út, melyet minden utazók egyhangulag bámulatra méltónak mondanak. De nem volna miért bámuljanak azon, hogy az, a ki korlátlan hatalomra áhítózott, országa különböző tartományai között a közlekedési utakat jó karba hozta. Nem volna miért csodálkozunk, hogy az ember, a ki a sz. Bernád jéghegyeit megmászta, könnyebb átmenet után sovárgott, hogy seregeit Olaszhonba szállítsa; s éppen oly kevéssé lehet meglepő reánk nézve, hogy egy urallódó, a ki Európá jövedelmeiről rendelkezett, olyan időben, midőn a polgári építészlet eddigelé ösmeretlen tökélyre jutott volt, merészebb vállalatot hajthatott végre, mint elődei. S tegyük hozzá még, hogy Napoleonnak a simploni út dicsőségében Fabronival kell osztoznia; mert az, a kinek lángese a művet tervezte és végrehajtotta, mégis csak inkább szerzője annak, mint az, a ki a parancsolatot rá kiosztotta. (Folytatjuk.)

TÁRCSA.

ÉSZREVÉTELEK

Bonaparte Napoleon élete és jelme felől.
Channing (olv. Csenning) E. W. után angolból.

(Folytatás.)

Még néhány más eszközt kell tekintetbe vennünk, melyeket Bonaparte a maga hatalmának fölépítésére és megszilárdítására felhasználta, mint a melyek az eddig felhozottakkal egészen különböző természetűek, s a melyeket éppen ezért érintetlenül nem hagyhatunk. Egyike ezeknek a concordatum vala, melyet ő a pápától kicsikart, és a mely a catholikus vallásnak Franciaországban leendő visszaállítását hirdeté. A mi vallási nézetekünknek semmi befolyásuk sincs ez intézkedés megítélésére. Mi nem ocsároljuk ezt azért, mivel az isteni tiszteletnek egy oly nemét állítja vissza, melyet mi sok tekintetben elítélünk. Egész egyszerűen a politikának egy eszköze gyanánt tekintjük ez utat, s ebből a szempontból ítéleve úgy tetszik nekünk, hogy a concordatum nem tekinthető a Bonaparte mély belátása bizonyosságának. Sőt inkább arra szolgál, hogy fölöle való nézetünket, melyet történelmünk más részeitől merítettünk megszilárdítsa, hogy t. i. ő korának sajtóságos jellemét oly kevéssé értette, mint azt a sajtóságos és új politikát, melyet ez kívánt. A hatalomnak mindég a legközönségesebb eszközeit alkalmazta, bárha a példa nélküli idők, a melyekben élt, oly rendszert igényeltek, a mely eddigelé meg nem kísértett segédeszközöket hozzon kapcsolatba, új cselekvési köröket nyisson meg. Minthogy a régi kormányok hasznos támaszt találtak a vallásban, úgy vélte Napoleon, hogy az egy szükséges járuléka és támasza lenne uralkodásának, s elhatározta, hogy azt újból helyreállítsa. Hanem e pillanatban semmi alapok nem valának Franciaországban egy oly intézetre nézve, a mely a legfőbb hatalomnak erőt és a szentségnek egy nemét nyujthatta volna.

* Institoris Kálmán jutalmul Rossini örök szep „Tell Vilmos“ át választá, mely szerdán fog ezuttal harmadszor színpadra kerülni. Mint mondják Institorisnak ez egyszersmind utolsó fellépte is lesz, mintán innét tanulmányait folytatandó Bécsbe fog menni.

* Az erdélyi vasut sehogy sem akar kifejldni. Most megint azt írják, hogy vállalkozói fusiora törekszenek a zimony-fiumei vasuttal. Enek a hírek egyik változata az is, hogy Londonban főképzések társulata van alakulóban, mely a tiszai pálya megvétele s az osztrák vasuthálózat kiépítését tűzné ki célul, s részt vennének benne orosz és hollandiai bankárok is.

* Sziklóküldöink részére a pesti főrangnak által rendezett jóékonny előadást igen fényes sikerülnek mondják, mert a „P. H.“ szerint nem csak a közönség részesítettett, emlékében bizonyára hosszabb ideig fenmaradandó élvezetben, hanem inséggel küzdő testvéreinknek szintén tetemes összeggel jutand — még a színháznak fizetett 600 frt kárpótlás mellett is — osztály-résztül, miután, a nézőhely fulladást megelt. — A „Feltalálta, de nem a puszkaport“ című s Szentkirályi Albert által fordított 1 felvonásos francia vígjáték eléggé mulattatott, mit főleg az előadók (Gyürkyné b. Orczy Sarolta, gr. Zichy Nándorné, gr. Nádasdy Ferencz, ifj. gr. Károlyi István, Szentkirályi Albert) összevágó természetes játékának tulajdonítható, kiket a közönség egytől egyig megtapsolt, és végül ki is hivott. — A hangverseny-darabok közül különösen kiemeljük báró Vay szép hegedű-, s Polz mesteri fuvolajátékát, valamint az Erkel karnagy igazgatása alatt működő zenekar correetségét. — Az ábrák kitünőleg sikerültek, az első, a „Menyegző“ Barabás raja után, már ismeretesebb, és azért a közvélemény a másodikkal „Tasso“-nak adott elsősegget, melynek érdekességét a fényes jelmezek is nagyban emelték. A derék műkedvelők és a közönség egyiránt elismerést érdemelnek, hogy az inség nyomásnál sulyát ez este vállvetve igyekeztek enyhíteni.

* A horvát országgyűlést, mint a „P. L.“-nak Zágrábról sűrűnyözik, bizonyosan május második felére hívják össze. Hellenbach b. Zágrábról Pestre utazott a magyar pártvezetőkkel értekezni. Tehát a magyar országgyűlés összehívása is közel várható. Nem csak azért, mert a horvátot már csakugyan májusra hívják össze, hanem azért is, mivel a ministerium — mint Bécsből sűrűnyözik — ha a költségvetési kérdésben nem sikerül a Reichsrathal megegyeznie, a jelen állászatot berekeszteti, a magyar és horvát országgyűlést összehívja, s a közjogi kérdés megoldását kísérti meg.

* A követválasztási izgatásokat, mint a „Debatte“ értesül, a kormány a meggyekben tiltotta. Erre a „Politik“ pesti levelezője megjegyzi, hogy Schmerling ur — Kaiserfeld ismeretes beszéde után — kijelentette, hogy a kormány befolyást akar gyakorolni a választásokra; igen, de akkor a választási izgatások, természetesen a biggadt kölcsönös felvilágosítás törvényes határai között, elkerülhetlenek.

* Mult hó 28-kán Pesten, mint a b. Józsefika Sámuel halála évfordulata napján, a Ferencziek templomában gyászmisze tartott. A gyászolók padján a többek között gr. Török Bálint, Szentiványi Vince, Ürményi József, b. Apor Sándor ültek. A „P. H.“ megjegyzi, hogy Józsefiban „a két testvér haza a legjelebb s legbőszőbb fiainak egyikét vesztette el, s kinek magas szellemi képessége, befolyása s politikai helyes tapintata a jelen állami zavart bizonyosan elhárította volna a monarchiaról, s meg vagyunk győződve, hogy ha Józsefika él, a birodalom ügyei az otdoveri diploma után szerencsésb alakot öltenek vala!“

* A bécsi cs. k. országos törvényszék, a cs. kir. államügyészség indítványára beismerte, hogy a „Const. Vorstadt-Zeitung“ további megjelenése a sajtótörvény 38. §-sa értelmében három havi időközre felfüggesztendő.

* A „Concordia“ szerkesztője, Roman Sándor, kit — a Reichenstein erdélyi alkormány által ellene indított sajtópörben — a katonai törvényszék négy napi fogságra s 100 frt bírságra ítél, s a ki ezen, a katonai főtámaság által is megerősített ítélet kegyelmi megszüntetéséért ő Felségéhez folyamodott, folyamodására tagadó választ nyervén, most már fogságát megkezdi.

— A „K. Közöny“-ben Gyula-Fehérvárról megrovást olvasunk zongoraművész Tausig Károly ellen, mert a várost a hirdete volt hangverseny előtt egy órával elhagyta. A fehérváriaknak és vidékieknek ezért a zongora-kölcsönző Kleblatt kereskedő urakat kell okozni, kik a művészszel oly módulag bántak, miszerint, ha csak egy csepp ünbecsesel birt, a rendőrség utján rendelkezésére adott ezen zongorát nem használhatta; más zongora pedig nem volt, zongora nélkül meg nem lehet játszani. — A megtámadott művész érdekében reméljük, hogy a „K. K.“ elég loyális lesz e felvilágosítást tudomásul venni — írja a „Hetilap“.

Politikai hírek.

Austria. Bécs, mart. 26. Az államministeri palotában tartott tanácskozásban, melyben 80 kormánypárti követ vön részt, Schmerling ur oda nyi-

latkozott, hogy a kormány a budgetben, a megajánlott 20 milliónyi leszállítás mellett marad, s ha a követekháza messzebb akarna menni, az összes ministerium lemond. Kaiser dr. és Tinti báró, ministerialis követek erre azt felelték, hogy ez esetben a ministerium kész lehet rá, hogy a szavazat alkalmával minoritásban marad.

Bécs, mart. 28. Az alsóház mai ülésében az 1865-ki költségvetés fölötti fivita befejeztetett. Plener és Schmerling védelmezték a kormányt az ellene emelt szemrehányások irányában. Schmerling kinyilatkoztatta, hogy a kormány egy pp, mint a ház egyetért abban, miszerint a lehetőség takarékoskodni kell s csakis a számokra nézve forog fenn a kormány és a ház vélekedése között különbség. A nagyobb vagy kisebb számokra való szavazás nem tartalmazhat bizalmi vagy bizalmatlansági szavazatot, miután a kormány a költségvetésnek is fenforgó pontos specificálása mellett a pénz nem használható másképp, mint a mikép megszavaztatott. A kormány bir önismertettel, s szölv röviden előadni kívánja: hol a hiba, s hol mondják, hogy hibázik a kormány.

A külpolitikában határozottságot és szilárd magatartást kívánunk; másfelől meg azt mondják, hogy Austriának vissza kell magát tartóztatnia minden activ fellépéstől, mivel hitelvesztett állam. Ez nem alkalmas Austria állását a külföld előtt megerősíteni. A porosz kormány-harec* alatt soha se lehetett azt hallani, hogy a képviselőház azt tanácsolta volna a kormánynak, hogy hagyjon fel Poroszország nagyhatalmi állásával.

Ha a kormány nem oly vérmes, miszerint az első magyar országgyűlés már meg fogja oldani az alkotmány-kérdést és követeket küld a birodalmi tanácsba; nyugodt, folytonos előrehaladás mellett mégis végre meg fog a kérdés oldatni.

A magyar országgyűlés egybehívásához már minden előkészület meg van téve. Az összes birodalmi tanács munkálatainak gyorsabb befejezésétől függ a magyar országgyűlés egybehívásának ideje. Magyarországon octroyálás-hoz nyulni senkinek se jut eszébe. Az alkotmányos törvényhozás utja mindenkor lassubb. A szűkebb birodalmi tanács elnapolása azon meggyőződésre fogna vezetni, hogy a kormány az alkotmány szerinti állapotok folytonos képzéséről gondoskodd.

A pénzügyi állapotokat illetőleg megjegyzi az államminister, hogy a levonások magukban véve korántsem tekinthetők még gyökeres gyógyszerként. Am javasoljon a ház czélszerű segédeszközöket s ne mondja egyre, hogy már lehetetlen segíteni. A alkotmány szerinti élet csak a birodalmi képviselők és a kormány összetartó közreműködése mellett lehetséges.

Az államminister nem lát a hazában compact-pártot, mely képes volna a kormányzást folytatni. A kormány tehát, mindamellett, hogy némely szavazások ellene ütöttek ki, lelkiismeretével megegyezőleg, tovább is megmarad a császár szolgálatában. Megjegyi végül, hogy a kormány részén levők, s szintoly erősen összetartnak, mint az ellenzék s azzal fejezi be beszédét, hogy a kormány jelszava: Hűség a császár, hűség az alkotmány iránt, de hűség a kötelesség teljesítése iránt is. (Helyeslés.) A közelebbi ülés holnap lesz.

Angolország. A „Morn. Post“ a porosz viszonyokra térve különösen a képviselők házában történetekre vonatkozólag ezeket mondja: Egy európai államférfiut se fognak bálulásra ragadni, a miket a porosz ministerium felhord annak indoklására, hogy a hadsergetek házból labon kell tartani, mert már jól ismerik a berlini kabinet szölvsmódját. A pénzügyministerium kimondá, hogy a kormányzat nem fogja megzavarni, ha a ház elveti is a hadi-költségvetést, azonban mégis óhajta a kormány a képviselő házzal e tárgy felett egyetértésben lenni. Ezen közlést mi fontosabbnak tartjuk ama hatásra számított jövődőlésnél, miszerint Napoleon császár „mihelyt érdekei úgy fogják kívánni“, Poroszországnak háborut üzenend. Európának egy képviselők gyűlésében se vett volna magának ezenkívül a ministerium szabadságot arra, hogy a dolgokat ilyen színbe állítsa. A képviselők elé kitzított választás felettébb megalázó... A tisztán áll, hogy Poroszországnak vannak titkos okai, melyeknél fogva szűkebbesnek hiszi ily nagy hadserget tartását, hogy okokat nem igen lehet dobra itni. Lehet, hogy ama nyilatkozatot a francziák császára figyelembe se veszi; de bizonyára nem valami csekélység miatt tette magát a porosz kormány azon helyzetbe, hogy egy kormány részéről, mely nem engedti politikáját komolyan félremagyarázni, interpellálathassék. Poroszország bizonyára valami olyan vállalaton töri a fejét, a mit Európa nem fog közönyösen elnézhetni. Mi nem hisszük, hogy Franciaország igazságos ok nélkül háborut akarna valamely ország ellen indítani. De ha úgy volna is, Poroszország okulhatna történetének legfényesebb lapjáról arra nézve, miszerint az ő erejét, akármilyen kicsin vagy nagy az, nem hadserege, hanem a nemzet teszi. Meglehet, hogy a porosz kormány természetesen találja úgy vélekedni, miszerint minden hatalom, mely nem tart vele, ellene van. Poroszország elidegenít magától Európa rokonszenvét. S az egyszer eljátszott bizalmat semmi katonai erő nem képes visszaszerelni. Szerencse Európára nézve, hogy más kormányok olyan politikát követnek, a mely a porosz

ministerium vélekedésének figyelembe vétele nélkül s ellenzése mellett is kivihető; s mindaddig, vala-mig Poroszország azon nemzetközi érdekekhez, a melyeket meg nem sértett — ha ugyan léteznék még ilyenek — hűs marad: egy hatalomnak sem lesz érdekében romlására törekedni.

London, mart. 24. A felsőház tegnapi ülésében Russel lord az Egyesült államok követétől Adamstól való iratot terjeszt elő, mely az Amerika és Canada között létezett kölcsönöségi szerződés formaszertini felmondását tartalmazza, az Egyesült államok kormánya részéről. Világosan ki van ez iratban mondva, hogy a felmondás után egy év mulva a szerződés megszűntnek fog tekintetni. Ő azonban (Russel l.) alaposan remélhetni véli, hogy egy esztendő leforgása alatt a két kormány egyezsége fog lépni, nemesak a kölcsönös szerződés, hanem a canadai vizeken levő hadihajók iránt is. Azon meggyőződésben van szölv, miszerint a ház szellemében szölv, azt kijelentvén, miszerint mélyen fájálna, ha valami képes lenne Angolország és az Egyesült államok jó viszonyát megháborítani. E tekintetben sajnálja szölv, hogy olyan sok afféle kifejezés használtatott Angolországban, a mely után ítélve, az amerikai népből meggyökerezhetnek az a hit, miszerint Angolországban ellenséges indulatokat táplálnak Amerika iránt, s hogy az angol kormányt a háboru kezdetétől fogva nem barátságos szellem vezérelte. Ezen helytelen felfogás tá-mogatására — ugymond — rendszeren két dologra szoktak hivatkozni; ugyanis az 1860 máj. 13-diki kiáltványra, mely által a confederáltak hadviselő főleok nyilvánítottak, és az „Alabama“ kalózhajó építésére s kisiklására. Amde ama kiáltvány elkerülhetlen szükség volt, melyet sem elkerülni, sem elhalasztani nem lehet. S az amerikai dolgok állása mellett Angolország érdeke azt elmulasztathatnának megkivánta. Az „Alabama“ illetőleg is mindent elkövetett az angol kormány, hogy az Egyesült államok kedvét teljesítse, de a törvényes utról nem térhetett le, s nehéz és sok időt igénylő feladat lett volna törvényszék előtt is érvényesen megállítható bizonyítékokat összeszerelni. Az angol kormány kezdetől fogva mind végig a legszorosabb semlegességet követte, s nagy szegény lett volna az országot nem Anglia becsületeért, hanem magán érdek, a Laird-ház miatt Amerikával háboruba dönteni.

Franciaország Páris, mart. 24. Hétfőn veszik kezdetüket a válaszfelirati viták, két válaszfelirati javaslat áll egymással szemben: a bizottmányé, melyet a többség kétségen kívül szölv szölv magárává fog tenni, és az oppositioé, mely a különféle módosítványok mozaikjából áll. Ezen ellenfölrati javaslatot Thiers és Berryer, bár az oppositiohoz tartoznak, nem irták alá, valamint Ollivier sem, ki az oppositioiból kilépett. E javaslatot tizenkilenc pártfőnök támogatja, s ezek között Marie, Carnot és Favre Gyula. Ezen oppositio negatív oldala erősebb, mint a pozitív; mert igen sokszor bebizonyult, hogy a mit egyesek nem akarnak, a császárság nagyon is messze áll attól, a mit akarnának. Ezen urak azonban ezuttal mégis egyesültek egy thema fölött, melyben mindnyájan egyetértenek, és a melyhez az orleanista Thiers és a legitimista Berryer is csatlakozni fog. A módosítványok tömege ugyanis nyilakkal tölt tegezt képez, mely az 1789-ki elvekre támaszkodik, melyeket a császárság hivatalosan elismert. Az oppositio követelményei ezek: szabadsájtó, ministerfelelősség, egyesületi és gyűlésezési jog, polgármestereknek az illető községek, — s a megyetanács elnökeinek a tanács általi választása, a halálbüntetés megszüntetése, az iskolakötelezettség és a tanítás díjtalan-ságának behozatala, az egyháznak az államtól elválása, teljes vallásszabadság és a budget elkülönítése. A császári kormánynak nézve e program semmi esetre sem valami kedvező; mert amár a többségre van szüksége, a kormány mégis kény-szerítve lesz szölv vallani és kinyilatkoztatni, valjon szándékában áll-e az ismeretes „mi megkoronázását“ mielőbb teljesíteni, és e tekintetben kötelezett-ségeket magára vállalni, vagy pedig állhatatos akar maradni, és a többséget arra kényszeríteni, hogy újból a „satisfaits“ örjeinek képét állítsa elő, mely a juliusi trónra nézve annyira megrontó volt. Még hirlapok is, mint a „France“, az oppositio programjának közvetlen mellözését nem tanácsolja, a többséget felszólítván, hogy az oppositio fegyverének a követelmények tulságosan éles részének mellözése által élét vegye, s azután az így megnyirbált követelményeket megáévá tevén, zászlójára írja, hogy ekképen a 89-iki elvek dicsőteljes, de eredménytelen emlékéből kikelve, kezeikben gyümölcsöző életerős valósággá váljanak. — A „France“ a többségnek azon tagjait, kik e taktikát követni akarják, arra ösztönzi, hogy szintén teygenek módosítványokat, hogy ekképp az oppositio az ország-gal szemben ne úgy álljon, mintha egyedül ő küzdene az 1789-diki szabadság helyreállításáért, és ennél fogva a kormány oly helyzetben legyen, hogy ha bár a tulzott követelményeket elutasítja, a jogosult kívánalmakat kézből tartsa, hogy azokat aztán megengedhesse. A többségnek lesz-e bátorsága e taktikát követni, és a kormány időszerűnek találadja-e az oppositio felé ekképp kiáltani: A mit ti akartok, mi is megtehetjük, csak hogy helyesebben! A jövő hét ez iránt bővebben fel fog

világosítani; a küszöbön álló viták mindenesetre figyelemre méltók és zivatarosak lesznek.

Páris, mart. 27. Egy rendelet közzétételét várják, melyben Napoleon hg a császárnak Párisból négy hónapra terjedendő távolléte idejére alteregojául fog kineveztetni.

Olaszország. Mazzini lapja a „Le Alpi“ közli ama titkos jegyzőkönyvet, mely állítólag a sept. 15-ki conventio függelékét képezné, a szöveg következő: „1. cikkely. Ő flsge Viktor Emmanuel király határozottan kötelezi magát, miszerint Austria olaszországi birtokait III. Napoleon császár ő Felségének előleges beleegyezése, s vele előlegesen megállapított egyetértés nélkül meg nem támadja. Kötelezi magát e felett még arra is, hogy hatályosan megakadályoz minden az ő államában s kormánjának befolyása nélkül az osztrák kormány ellen szervezett tüntetést.

2. cikk. Ő flsge III. Napoleon császár biztosítja az olasz királyságot minden Austria általi megtámadás ellen, s azon esetre, ha megtámadtatnék, kötelezi magát, hogy Olaszországnak segítségére jő, és a megtámadást fegyveres kézzel visszaveri.

3. cikk. Azon esetre, ha Francia- és Olaszországnak Austriával háborujok lenne, annak vezetése, ugyszintén a szövetséges haderők feletti fővezérség és a békekötési jog a francziák császara ő Felségének tartatik fenn.

4. cikk. Ezen esethez bekövetkeztének esetére Viktor Emannel király ő flsge kötelezi magát, hogy az olasz kamaráktól meghatározatlan időre korlátlan teljhatalmat fog kieszközölni.

5. cikk. Ha Olaszország ezen föltevések melletti háboru, vagy diplomatiai alkudozások folytán, újabb tartományok hozzákapsolása által területileg nagyobbodnék, erre nézve a császár és a király ő flsgeik abban állapodnak meg, hogy államaik határait új szabályozás alá fogják vetni, mely határ-szabályozás czélja lenne: Franciaországot biztosítani Olaszország erejének tuluyomósága ellenében.

6. cikk. Ezen határszabályozás vagy a háboru vagy az alkudozások befejezése előtt fog közakarattal megállapíttatni.

7. cikk. Francia- és Olaszország kormányai ezen megállapodásokat tartoznak titokban tartani, és ezen cikkelyek bármelyikének a szerződő felek akármelyike általi megsértetése az egyezség megsemmisítését vonná maga után, nemkülönbén a ma kötött conventioét is.“

Páris, sept. 15-én 1864.

Ezen jegyzőkönyv alá egyéb nevek között alá lenne írva Visconti Venosta minister neve is.

Turin, mart. 26. A kölni lapnak írják: „Még mindig beszélük, hogy Napoleon császár és Viktor Emanuel király között találkozás tervezetik, de ezen hir nem bir valószínűséggel. A király még nem kapott meghívást, maga pedig nem szorgalmazza, tudván, hogy e lépés bizalmatlanságot okozna Olaszországban. Ugyszintén Turinból hirtelik mindenfelé, hogy a király lemondani szándékoznék, de alig lehet ennek más alapja, mint néhány szó, melylyel a király ingerültségét fejezte ki.

Oroszország. Szt.-Pétervári hírek szerint az ottani birodalmi tanácsban Lengyelország újra szervezése fölött foly a vita; alapul Wielopolski marquis előterjesztése szolgál. Ennek értelmében: Lengyelország élére egy örökösödési jog-gal bíró orosz herczeg állíttatnék királyi ezimmel. Ha e javaslat elfogadtatik, Oroszország maga fogná Lengyelországot helyreállítani.

Ujabb. Bécs, mart. 28. A „Wanderer“ szerint, miután Sokesevics bán ő excja nem fogadja el azon megbízást, hogy a horvát országgyűlést személyesen vezesse, e tiszt-ségre Osegovics államtanácsos szemeltetett ki, a ki azt el is fogadta, miután a bibornok-érsek Haulik ur ő eminentiája, egészségi szempontból, törvényes jogával élni nem akar. A horvát felhivatalos lapok szerint a zágrábi gyűlés május hónapban tartatik meg, s a meghívó levelek ezen hónap végén kiadatnak. Az elhalasztást az okozta, hogy a horvát udv. kancellária, a főispánoknak adandó utasításokkal, nem lett oly hamar kész, mint remélte.

— Berlin, mart. 28. A kormány közlönyei hevesen polemizálnak a bajor-porosz indítvány ellen; azt mondják, hogy Poroszországnak a közép államok regényes politikája ellenében hatalmi állását kell föntartania. A kamara elnapolásáról szállongott hírek elhallgattak. A király csak junius közepén utazik el Karlsbadba.

— A „Nordd. Allg. Ztg“ írja: Hire jár, hogy Bajor-, Szászország és Darmstadt ma azt az indítványt teendik a szövetségnél, hogy Poroszország és Austria haladéktalanul helyezték be Holsteinba Augustenburgot. A nevezett lap megvárja Poroszországtól, hogy az oly kísérletet, mely az örökösödési kérdést szövetségi ítélet által akarja elintézni, saját jogainak erőlyes érvényesítésével ellen-zendi.

T. és felölös szerkesztő DÓZSA DÁNIEL.

BÉCSI BÖRZE márczius. 29-kén 1865.

Table with columns for 'Államadóság', 'Záloglevelek', 'Sorsjegyek', 'Elsőbbségi kötvények', 'Részvények', and 'Váltók (devisek) három hónapra'. It lists various financial instruments and their market values.

Atnézése
A kolozsvári levél- és szekérposta indulásának s érkezésének.
Indul a levélposta:
Erkezik a levélposta:
A szekérposta indul:
A szekérposta érkezik:

A Biasini gyorskocsi indul:
Table with columns for 'Tiszta búza', 'Roza', 'Árpa', 'Zab', 'Török-búza', and 'Marhabús'. It lists grain prices and other market data.

H I R D E T É S E K.

CZELL JÓZSEF Brassóban
vegytani gyúfa-gyárát
az újabb időkben több részben megnagyobbítván, alkalmazva a technikában tett legújabb haladásokat...

(114) (1-3)
Eladó zongora.
Külső magyarutca 243 szám alatt, egy régi, de meg ehető karban lévő zongora jutányos áron megvásárolható.

(115) (4-1)
Egy jó vizsla eladó.
Kolozsvárt, kül-középutca 423 sz. a kovácsfal szembe.

(111) (2-2)
Eladó ó borok.
Belső szénutczában 138 sz. a ház-nál többféle finom ó borok eladók hordó száma, a legjutányosabb árban.

(112) (2-3)
Eperfa eladás.
Placintár gyógyszerésznél Szamosujvárt 400 darab 4-5 éves eperfa eladó. Darabja 15 kr.

(297) (6-12)
A Galandférgyet (pántliká-gilisztát)
fájdalom nélkül 2 óra alatt elűzi Dr. Bloch Bécsben, Praterstrasse Nr. 42. Gyógyszer utasítással küldetik.

(107) (2-2)
A versenytéri fűtermés
az ugynevezett „Várostopjá“ n a lovaregylet által birt egész területről haszonbérbe kiadandó. Az árverés a városháza gazdasági hivatalában f. é. márczius 30-dikán és ápril 6-dikán d. e. 11 órakor fog megtartatni.

(110) (2-3)
Pályázati hirdetmény.
A kolozsvári ev. ref. főtanodában a rajz- és írástanítói állomás, 400 oszt. ért. forint évi fizetéssel, az 1865-dik évi szeptember 1-jén kezdődő iskolai évre be-töltendő levén, a kik ez állomást el kívánják nyerni, szakképességüket tanúsító bizonyítványokkal ellátva, folyó 1865-ik évi május 31-ig bezárólag, jelentkez-nek ev. ref. tanár Sárkány Ferencz úrnál Kolozsvárt b. farkasutca 55 szám alatt.

(284) (6-12)
H. ROSENTHAL
Bécsi Zsirédeny vas tartalmú VEgyKÉSZITMÉNYEI.
Bécsi Zsirédeny vas tartalmú szesz. Wiener Glycerin-Eisen-Liqueur. Tinctura ferri phosphor. viennensis.

(108) (3-3)
Csöd hirdetmény.
Az ágostai hitvallásu magyar egyházban Szász-Zsomboron Köhalomszékben megírtult az egyesített segéd lelkészi és leány-gyermek-tanítói állandó hivatal, 200 oszt. értékű forint évi fizetéssel, szép lakhelyvel és holmi mellékes jövedelmekkel, melyek évenként körül-belül 50 oszt. értékű forintra mennek. Legalább is 22 éves, 6 gymnasialis osztályokat végzett ágostai és helvét hitvallásu egyének, kik e hivatalt elfogadni szándékoznak, ne sajnálják folyamodásaikat bizonyítványaikkal együtt folyó évi április hó végéig a helybeli presbyteriumhoz bérmentesen bektel-deni. Megjegyzendő, hogy a helvét hitvallásu pályázók megválasztásuk esetében az ágostai hitvallásra átlépni kötelezetnek.

Valódi MOLL SEIDLITZ-PORA
mely a párisi műkiállítás arany-éremet nyert.
Középponti raktára a „Gólyához“ címzett gyógyszerterár Bécsben, és egye-dül az alább megnevezett raktárakban kapható.
Figyelemztetés. Miután tapasztaltam, hogy az ugynevezett Seidlitz-por használati utmutatásokkal áruhatók, melyek szóról szóra az onyim szerint utánozva, a közönség csalódására, még saját név-aláírásomat is viselik, s ily módon azok külsőjokról ítélve saját gyártmányaimmal könnyen felcserélhető lé-vén, bátor vagyok azért ezen hamisítások ellenébe óvá-sul mindenkit azon megjegyzéssel figyelemztetni, mi-szerint az ilyen műszereknek megkülönböztelése végett, minden általam készített skatulya Seidlitz-por saját óvó bélyeggel vanellátva, s minden egyes por-adagot magába foglaló fehér papíron ezen esmeretűjeggy „Moll Seidlitz-pora“ (Moll's Seid-litz-Pulver) víznyomáson látható.

(21-24)
Növényi Matico-befőskendes (Injection) és Matico-tokcskák (Capseln), párisi gyógyszerész GRIMAULT és TARSATÓL, rue de la Feuillade, 7 sz.
B. 886. 12. 2. Új gyógyszer, a pernai Matico-fa leveleiből készítve, a magki-ömlés gyors és biztos gyógyítására, a belső részék megszűntése vagy meggyu-dása nélkül. Dr. Ricord s a párisi orvosok nagyobb része minden más gyógy-szerrel lemondta e gyógyszer megjelensébe óta. A befőskendes a betegség kelet-kezésekor alkalmazandó, a téhelyek pedig minden koros vagy avult esetekben hasz-náltnak, a melyek t. i. a copahit, cubebae és más ércz alapon készült befőskendé-sek használatára nem akartak szólni.
Raktár van az osztrák birodalom minden nagyobb városi gyógyszerteráiban.
Kolozsvárt: WOLFF J. gyógyszerteráiban kapható.

Valódi minőségben kapható csupán csak
Kolozsvárt: RITTER Tr. özevegő gyógyszer. Továbbá Beszterczén: Szongot György. Brassóban: Jekelius F. Fogaras: J. B. Gschader. M.-Vásár-helyt: Bucher M. és Burdats A. N.-Bányán: Haracek. Nagy-Károlyban Schöberl. Nagy-Szebenben: Müller gyógyszerész. N.-Váradon: Jánky Antal. Se-gesvárt: Misselbacher. Szász-Régen: Wachner & Schbner. Szászsebenben: Binder F. gyógyszer. Szent-Ágostán: Knall K. gyógyszerész. Szerdahelyt: Schimert F. gyógyszerész. Zalathnán: Mégay G. A. gyógyszer. Zilahon: Har-math S. F.
A fennebbi czégeknél létezik még ezeken kívül a
norvegiai „Bergén“ városból való
valódi
DORSCH-MÁJHALZSIROLAJ
raktárais.
Ára egy nagyobb üvegnek 1 frt. 80 kr. egy kisebbnek 1 frt. o. é.
Az üvegek el vannak látva védmárkossal és kimerítő használati utasítással.
Ez az egyetlen faj, mely minden töltés előtt vegytanilag megvizsgáltatik és cin-kupakkal elzárt üvegekben küldetik el. — Ezen legtisztább és leghatályosabb májhalz-sír faj a dorschhalaknak leggondosabb egybegyűjtése és kiváló tisztítása által van megnyerve, és egyáltalában semmi vegytani kezelé alá nem vonatot, hanem a bepecsételt üvegekben levő folyadék egészen épen és azon állapotban van, miként az közvetlenül a természet által nyújtott. — E valódi Dorsch-májhalzsirolaj Európának minden orvosi tekintélye által mint legjelesbb gyógyszer a mell- és tüdőbajokban, scrophulus és rachitis, kösz-vény és eszű, idült bőrkiütés, szemgyulladás, ideg- és több más bajokban legsikeresebben alkalmaztatik.

(103) (3-3)
90 veder
hét éves bakator bor b. királyutca 22-dik sz. alatt eladó.
(101) (3-3)
Bérlét hirdetmény.
Báró Radák Istvánné ő nagyságának M.-Szegyelben Maros-Ludastól egy óra járásnyira levő birtoka az 1865-ik év Sz.-György napján kezdve hat évre haszonbér-be kiadó. A birtok áll több mint 37 hold jó lakó és gazdasági épületekkel ellátott belsőből, 11 hold jó mívelés alatt lévő szőlőlőből és 1275 hold tagosított birtokból. Értekezhetni Nagyenyeden Zeyk Károlylyal, vagy Kolozsvárt ügyvéd Pataki Józseffel.

(108) (3-3)
STEIN JÁNOS
könyvkereskedésében Kolozsvárt, Harmath Józsefnél Tordán, Wit-tich Józsefnél Maros-Vásárhelyt, Dobray Nándornál S.-Udvarhelyt, Barthos Domokosnál S.-Szentgyörgyön, Vokál Jánosnál Nagyenye-den, Sindel Károlynál Brassóban k a p h a t ó:
TARTAROFF HERCEGNŐ vagy a CZÁRNÓ LEÁNYA.
Történeti regény két kötetben. Irta Mühlbach Luiza, fordította B. Ára 2 forint.
E nemcsak történeti hűséggel, de folytonos érdekességgel írott mű egyik legjelesbje a hazánkban is kedvesen ismert írónőnek. Minden sorából az akkori orosz udvar hű tanulmányozása tűnik ki, s minden lapja — az eleven irmodort nem is említve — a legfeszültebb kíváncsot gerjeszti fel, míg az újan meg újan feltűnő eredeti alakok a legvalódibb műtvet nyujt-ják az olvasónak.

(101) (3-3)
Tartalom.
Első kötet: Dolgorucki Natalie grófné, Münnich gróf. Osztermann gróf. Az összeesküvés éve. Meghíusult remények. Leopoldowna Anna kormányzó. A kegyenc-nő. Erzsébet hercegnő. Összeesküvés. Az inté. A bálj. A rajz. Az összeesküvés éve. Az ártatlanok álma. A jutalom napja. Büntetések. A czárnó udvara. Lapusebkin Eleonora. Az esküvő. Képek és jelenetek. A czárnó halála.
Második kötet: A varázskert. A levelek. A hal, mint diplomatai veszeke-dés tárgya. Hal vagy ellenség. Ganganelli pápa (XIV. Kelemen). A pápa szorakozás órája. A halálitélet. Bernis bibornok ünnepe. A rögtönző. A búcsu. Egy hű áruló. Orlov Alexis. Corilla. A szent alkuszok. Sic transit gloria mundi. A vápó. A betörés. Cselszövények. Levél, mely halált hoz. Az orosz tiszt. A várakozás. Ól. Intés. Az orosz hajóraj. Zárszó.